

ದಟ್ಟು ಕಾಡು, ಗುಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟಗಳ ನಾಡಾದ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿ ಬದುಕಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಇಲ್ಲಿನ ಜನರದ್ದು. ದಟ್ಟ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆದಾಡುವ ಆನೆಗಳು ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಡಂಚಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ದಾಳಿ ನಡೆಸುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ. ಹೀಗೆ ಬಂದ ಆನೆಗಳು ಪುಂಡಾಟ ನಡೆಸಿದರೆ, ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಹಾನಿ ಮಾಡಿದರೆ ಜನರು ಮುನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಇದೆ. ಇಂತಹ ಪುಂಡಾಟದ ಆನೆಗಳನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಪಳಗಿಸಲು ಸರ್ಕಾರದ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ ಪಡುವ ಪಾಡು ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ. ಈ ಪುಂಡಾನೆಗಳನ್ನು ಪಳಗಿಸಲು ಈಗಾಗಲೇ ಪಳಗಿರುವ ಆನೆಗಳಿಗೂ ಪಾಠ ಹೇಳಿಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಮೀಸಲು ಅರಣ್ಯಗಳಿಗೇನೂ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲೂ ಅರಣ್ಯ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಆಹಾರದ ಕೊರತೆ ಆನೆಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಡುತ್ತಿದೆ. ಆಗ ಅವುಗಳ ಕಣ್ಣು ಬೀಳುವುದು ರೈತ ಬೆಳೆದ ಭತ್ತದ ಹೊಲ; ಕಾಫಿ, ಬಾಳೆ, ಅಡಿಕೆ, ತೆಂಗುಗಳಿರುವ ತೋಟಗಳ ಮೇಲೆ. ಆನೆ ನಡೆದದ್ದೇ ದಾರಿ. ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಬೆಳೆ ನಾಶವಾಗುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಈ ಕಾಡಾನೆಗಳ ದಾಳಿಗೆ ಮನುಷ್ಯ ಜೀವವೂ ಬಲಿಯಾಗುವುದಿದೆ.

ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಮಾಡಿ ಈ ಆನೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕಾಡಿಗೆ ಅಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅವು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಊರೊಳಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಈ ಪುಂಡಾಟ ಹೆಚ್ಚಿದಾಗ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದು ಕೆಲವು ಆನೆಗಳನ್ನು ಬಂಧಿಸುವ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ನಡೆಸಿತು.

ಈ ಬಂಧನ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಅತ್ಯಂತ ತ್ರಾಸದಾಯಕವೂ ಹೌದು. ಮೊದಲು ಈ ಪುಂಡಾನೆಗಳು ಎಲ್ಲಿ ಠಿಕ್ಕಾಣಿ ಹೂಡುವೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕು. ಬಳಿಕ ಎಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕು ಎಂದು ಸ್ಥಳ ಗುರುತಿಸಬೇಕು. ಈ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ದುಬಾರಿ ಸಾಕು ಆನೆಗಳ ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿರುವ 7-8 ಆನೆಗಳು ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಆ ಆನೆಗಳ ಜೊತೆ ಮಾವುತರು ಮತ್ತು ಕಾವಡಿಗಳೂ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅರವಳಿಕೆ ಚುಚ್ಚುಮದ್ದನ್ನು ಹಾರಿಸಿ ಮತ್ತು ಬರಿಸಿ ಆನೆಗಳನ್ನು ಬಂಧಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಹಾಗೆಂದು ಈ ಆನೆಗಳು ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅರವಳಿಕೆ ಚುಚ್ಚು ಮದ್ದು ತಾಕಿದೊಡನೆಯೇ ಪುಂಡಾನೆ ಓಡಲಾರಂಭಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಓಡಿದ ನಂತರ ನೆಲಕ್ಕೆ ಒರಗುತ್ತದೆ. ವೈದ್ಯರ ಸಲಹೆಯಂತೆ ಅದರ ತಲೆ ಮತ್ತು ಮೈಗೆ ನೀರು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ವೈದ್ಯರು ಕೆಲವು ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ನುರಿತ ಸಾಕಾನೆಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಉದ್ದನೆಯ ನಾರಿನ ಹಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿ ಮೇಲೆತ್ತಿ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ತರಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಆನೆಗಳೂ ಅಲ್ಲೂ ಎಚ್ಚರಾಗಿ ಅರಣ್ಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿ, ಕಾವಡಿಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾವುತರ ಮೇಲೆ ನುಗ್ಗಿ ಬರುವುದಿದೆ. ಪ್ರಾಣಾಪಾಯವಾಗದಂತೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ. ಈ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಸಾಕಾನೆಗಳಿಗೆ ಗಾಯವಾಗುವುದೂ ಇದೆ. ದೊಡ್ಡ ಪಂಜರದಂತೆ ಮಾಡಿರುವ ಲಾಗಿಗಳ ಮೇಲೆ ಈ ಪುಂಡಾನೆಗಳು ಹತ್ತುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಈ ಪುಂಡಾನೆಗಳನ್ನು ದುಬಾರಿ ಆನೆ ಶಿಬಿರಕ್ಕೆ ಕರೆತರಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ನಡೆಸಿ ಪುಂಡಾನೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದು ಸುಲಭದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ಎಚ್ಚರ ತಪ್ಪಿದರೂ ಜೀವಕ್ಕೆ

ಅಪಾಯವಿರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಮಾವುತರು ಮತ್ತು ಕಾವಡಿಗಳ ಧೈರ್ಯ ಸಾಹಸವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಲೇ ಬೇಕು' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಕೊಡಗಿನ ಮುಖ್ಯ ಅರಣ್ಯಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿ ಮನೋಜ್ ಕುಮಾರ್.

ಉದ್ದನೆಯ ಮರದ ದಿಮ್ಮಿಗಳಿಂದ ಭದ್ರಕೋಟೆಯಂತೆ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಸ್ವಾಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಪುಂಡಾನೆಯನ್ನು ತಳ್ಳಿ ಅದಕ್ಕೆ ಪಾಠ ಕಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾವುತರು ಮತ್ತು ಕಾವಡಿಗಳು ಪುಂಡಾನೆಗೆ ಪಾಠ ಕಲಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಆ ಆನೆ ಮತ್ತೆ ಪುಂಡಾಟಿಕೆ ತೋರದಂತೆ 3-4 ಸಾಕಾನೆಗಳು ಸುತ್ತ ಕಾವಲಿರುತ್ತವೆ.

ಮಾವುತನ ಪಾಠಗಳಿಗೆ ಈ ಪುಂಡಾನೆಗಳು ಮೊದಮೊದಲು ಕಿವಿ ಕೊಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ತಳ್ಳಾಟ, ನೂಕಾಟ, ಫೀಳಿಡುವುದು, ಕಬ್ಬಿಣದ ಸರಪಳಿಗಳ ಜಗ್ಗಾಟ- ಹೀಗೆ ಅಸಹಕಾರ ಚಳವಳಿ ನಡೆದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಹಲವು ದಿನಗಳ ಬಳಿಕ ಬೇರೆ ದಾರಿಯಿಲ್ಲದೆ ಮಾವುತನ ಆಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಲು ಶುರು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ತಿದ್ದಿ ತೀಡಿ ಸನ್ನಡತೆ ಕಲಿಸುವ, ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗಿಸುವ ಮಾವುತರು ಮತ್ತು ಕಾವಡಿಗಳಿಗೂ ಎಂಟೆದೆ ಇರಬೇಕು.

ಈ ತರಬೇತಿ 3-4 ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ. 'ಬಂಧನ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಪಳಗಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುವವರೆಗೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಈ ಆನೆಗಳ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪರೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸಿ, ಅಗತ್ಯ ಬಿದ್ದರೆ ಸೂಕ್ತ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ವೈದ್ಯಾಧಿಕಾರಿ ಉಮಾಶಂಕರ್.

ಕೊನೆಗೆ ಪುಂಡಾಟ ಬಿಟ್ಟು ಈ ಆನೆಗಳು 'ಗುಡ್ ಬಾಯ್'ನಂತೆ ಆಗಿವೆ ಎನ್ನುವುದು ಖಚಿತವಾದ ಬಳಿಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಆನೆಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ನಾಮಕರಣವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸರಪಳಿಯನ್ನು ಬಿಗಿದು ಸಾಕಾನೆಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣದೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಾಲ್ಪನಿಂದ ಹೊರ ತರಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೆಲವು ಪುಂಡಾನೆಗಳೂ ಆಗಲೂ ತಮ್ಮ ಹಳೆಯ ಚಾಳಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಗುಡ್ನಾಟಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುವುದಿದೆ. ಆದರೆ ಸಾಕಾನೆಗಳು ಬಹಳ ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ವರ್ತಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಪಳಗಿಸುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊಸ ಬಾಳ್ವೆ. ಆನೆ ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಸದಸ್ಯರ ಜೊತೆಗೆ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಬದುಕು. ಶ್ರಮಜೀವನದ ಪಾಠ.

ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಕಾಡಾನೆಗಳ ಹಾವಳಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಈ ಆನೆಗಳ ಬಂಧನ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉಪ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿ ಏಡುಕೊಂಡಲು.

ಆನೆಗಳ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಪಳಗಿಸುವ ಮಾವುತರು ಮತ್ತು ಕಾವಡಿಗಳ ಬದುಕು ನಿಜಕ್ಕೂ ವಿಶಿಷ್ಟ ಮತ್ತು ಸಾಹಸಮಯ.